

Projekt badawczy:

Rozbieżność czy wspólnota interesów? Relacje polsko-niemieckie w Unii Europejskiej

Badanie jakościowe – wstępne ustalenia

Dr Kamila Schöll-Mazurek
Centrum Interdyscyplinarnych Studiów o Polsce
Europejski Uniwersytet Viadrina

I. Metody badawcze: badania jakościowe, w tym:

- a) uzyskanie odpowiedzi na wybrane główne i szczegółowe pytania badawcze oraz
- b) weryfikacja wyników badań prowadzonych metodą ilościową uzyskanych w pierwszym etapie projektu.

1. **Sposób zbierania danych:** analiza literatury, analiza przypadku, badania terenowe (wywiady pół-ustrukturalizowane).
2. **Dobór próby oraz sposób pozyskania danych:** grupa badana – posłowie do Parlamentu Europejskiego wybrani na tę funkcję podczas wyborów do PE w Polsce lub w Niemczech, zasiadający we frakcjach: Europejska Partia Ludowa (ang. EPP) oraz Postępowy Sojusz Socjalistów i Demokratów w Parlamencie Europejskim (ang. S&D), jak również we frakcji Zieloni – Wolny Sojusz Europejski oraz ich asystenci lub pracownicy merytoryczni rekrutujący się w ww. frakcji parlamentarnych.

Dane pochodzą z 16 wywiadów pół-ustrukturalizowanych, z tego 10 wywiadów przeprowadzono w miesiącach wrzesień-maj 2018 roku, podczas pobytów badawczych w budynku Parlamentu Europejskiego w Brukseli, sześć wywiadów przeprowadzono telefonicznie, przeciętna długość trwania wywiadu 50 minut.

Poniższa tabela zawiera zestawienie osób badanych w podziale na sprawowaną funkcję, przynależność krajową i partyjną.

Frakcja	Poseł do PE	Asystent	Pracownik frakcji
EPP	2 PL, 1 GER	5 PL	1 PL (GER)
S&D	1 PL, 2 GER	1 PL, 2 GER	
Zieloni	1 GER		

Weryfikacji uzyskanej w badaniu ilościowym wiedzy służyło odczytanie hipotez z badania ilościowego badanym.

Uzupełniająco do tej metody zbierania danych przygotowana jest analiza wybranych przypadków współpracy polskich i niemieckich deputowanych nad istotnymi dla ich krajów projektami regulacji – dyrektywy o pracownikach delegowanych, regulacji dotyczących praw autorskich oraz digitalizacji.

II. Główne pytania badawcze

W wywiadach pół-ustrukturalizowanych zbadane zostały czynniki wpływające na współpracę polskich i niemieckich deputowanych w Parlamencie Europejskim. W celu uzyskania wiedzy na temat tej współpracy postawiono m.in. następujące pytania badawcze:

1. Jakie czynniki powodują, że polscy i niemieccy deputowani głosują łącznie lub rozdzielnie?
2. Jakie czynniki zmniejszają zgodność polskich i niemieckich postów w głosowaniach nad aktami prawnymi w tej instytucji?
3. Jak układa się współpraca polsko-niemiecka w Parlamencie Europejskim?
4. Czy współpraca między Polakami i Niemcami przynosi im wymierne zyski ustawodawcze?
5. Czy jest potencjał głosów Niemców i Polaków w PE?
6. Czy dochodzi do zbliżenia stanowisk (socjalizacji) polskich i niemieckich deputowanych w Parlamencie Europejskim?

III. Wstępne wyniki badań jakościowych

1. Jakie czynniki powodują, że polscy i niemieccy deputowani głosują łącznie lub rozdzielnie?
 - wspólny interes,

- dyskusje umożliwiające zbliżenie stanowisk, nie zawsze jednak przekładające się na sposób głosowania,
 - lojalność wobec frakcji – dla EPP określana przez respondentów jako bardzo niska / większa dyscyplina w S&D,
 - otrzymanie do opracowania projektów regulacji przez polskich i niemieckich sprawozdawców i sprawozdawców cieni w neutralnych dla nich tematach,
 - pozytywny wpływ ma silna pozycja sprawozdawcy lub sprawozdawcy cienia z Polski lub Niemiec (jego fachowość, autorytet w PE, wcześniejsze doświadczenie, np. jako komisarz KE),
 - niekiedy na zgodność wpływa fakt nie zgłaszania się do pracy nad regulacjami przez deputowanych z ECR, których pozycje negocjacyjne znacznie różnią się od pozycji EPP i S&D.
2. Jakie czynniki zmniejszają zgodność polskich i niemieckich posłów w głosowaniach nad aktami prawnymi w tej instytucji?
- presja czasu,
 - uwarunkowania prawne w danym państwie,
 - praca nad regulacjami przez polskich i niemieckich sprawozdawców oraz sprawozdawców cieni w tematach bardzo spornych na poziomie krajowych polityk,
 - niski stopień przygotowania sprawozdawców i sprawozdawców cieni,
 - niski stopień znajomości lub przestrzegania zasad negocjacji w PE (ze względu na osobowość deputowanego lub ze względu na brak doświadczenia – krótki czas sprawowania mandatu).
3. Jak układa się współpraca polsko-niemiecka w Parlamencie Europejskim?
- w ramach frakcji EPP – na poziomie zawodowych kontaktów między personalnych – bardzo dobrze,
 - współpraca ta jednak nie wpływa na przychylenie się do niemieckich rozwiązań w sprawach niezwykle ważnych dla Polski (uchodźcy, pracownicy delegowani, węgiel), ma charakter pragmatyczny, fachowy, a stopień zgodności zależy jest jak wspomniano od dossier,
 - bardzo dobra pomiędzy deputowanymi posługującymi się językiem angielskim i niemieckim,
 - wzmocniona pomiędzy niemieckimi deputowanymi z polsko-niemieckiego regionu przygranicznego (wzmocniona współpraca nie oznacza tutaj większej zgodności w głosowaniach).
4. Czy współpraca między Polakami i Niemcami przynosi im wymierne zyski ustawodawcze?

„jeżeli wspólnie głosują to tak, ale bardzo rzadko dochodzi do takiej sytuacji gdzie posłowie chodzą do siebie i ustalają coś. Są spotkania wszystkich delegacji raz w miesiącu w Strasburgu i tak naprawdę wszystkie problematyczne rzeczy są rzucające tam i każdy może się wypowiedzieć w ramach swojej delegacji narodowej. To pytanie sugeruje współpracę na poziomie codziennego dogadywania, np. my negocjujemy przeciwko Włochom to to nie tak, ja nie pamiętam czegoś takiego, żeby zjednoczyć Polaków i Niemców, żeby zrobić z tego tak bardzo jakiś dogmat w ramach grupy. To wszystko mimo wszystko to się toczy w ramach grupy jako całości. Oczywiście tak jak powiedziałam mamy spotkanie bilateralne i to się toczy, natomiast forum grupy to jest miejsce, gdzie się różne rzeczy decydują i to jest to miejsce, aby powiedzieć, nie, my się z czymś nie zgadzamy. My mamy odrębne zdanie jako delegacja z tego a nie z innego powodu. Natomiast też jedność grupy jest ważna. I to też nie byłoby dobrze, jeśli mielibyśmy rozbieżności w głosowaniach bo to by oznaczało, że by wygrywali socjaliści lub inne grupy polityczne, więc to jest w interesie grupy, aby zachować monolit grupy a nie monolit polski w tym kontekście”. EPL PL 2 A

5. Czy współpraca polskich i niemieckich deputowanych w Parlamencie Europejskim ma potencjał?

„tak, ale musimy postrzegać frakcje holistycznie. W interesie grupy politycznej leży żeby podejmowane decyzje nie były decyzjami podejmowanymi w ten sposób właśnie, że dogadują się dwa kraje członkowskie i mają większość. Bo za chwilę przyjdą cztery kraje członkowskie i będą mieli większość i porobią się kliki i frakcje które rozszarpną grupę od środka. I jeżeli tak byśmy działali, zakładając, że inne grupy tak nie działają, to byśmy przegrywali wszystko w Parlamencie”. EPL PL 4 A

6. Czy dochodzi do zbliżenia stanowisk (socjalizacji) polskich i niemieckich deputowanych w Parlamencie Europejskim?

Z odpowiedzi badanych wynika, iż socjalizacji podlega nie tyle stanowiska, czy też poglądy sprzyjające wspólnemu głosowaniu, co dochodzi do socjalizacji w metodach i formatach używanych w pracy. Merytorycznie polscy i niemieccy deputowani głosują w zależności od przedmiotu regulacji, a sposób głosowania w ocenie badanych jest wypadkową interesu narodowego (lub regionalnego), stanowiska frakcji parlamentarnej oraz własnego sumienia. Stąd badani uważają, iż zwiększenie liczby formatów współpracy polsko-niemieckiej nie doprowadziłoby do podniesienia stopnia zgodności w głosowaniach polskich i niemieckich deputowanych.

W kontekście nadziei związanych z polsko-niemiecką współpracą w Unii Europejskiej oraz innych strukturach europejskich i międzynarodowych niepokojąca wydaje się niechęć niemieckich deputowanych do współpracy z delegacją polską o charakterze bilateralnym.

Stanowisko polskich i niemieckich deputowanych wobec instytucjonalizowania lub zdecydowanego zacieśnienia polsko-niemieckiej współpracy w PE reprezentowane w szczególności przez niemieckich deputowanych można podzielić na następujące kategorie:

- a) polityczne – taka współpraca bilateralna jest wbrew politycznej poprawności europejskiej,
- b) historyczne – budowanie bilateralnych koalicji nie służy ogólnoeuropejskiemu interesowi, w historii przynosiło skutek odwrotny, szczególnie Niemcy które pomijałyby współpracę ze wszystkimi państwami – krytykowane,
- c) wizerunkowe – osłabienie pozycji polskich europosłów z uwagi na niekorzystny obraz partii obecnie sprawującej władzę w Polsce nie sprzyja tworzeniu nowych formatów wzajemnej współpracy (polscy deputowani w swoim odczuciu są rzadziej zapraszani na nieformalne gremia).
- d) wynikające z natury PE – budowanie koalicji w ramach poszczególnych projektów regulacji, niemożność utrzymania stałych koalicji ze względu na odmienne stanowiska poszczególnych państw członkowskich w wielu sprawach,
- e) pragmatyczne – budowanie trwałych koalicji bilateralnych – zagrożenie zaburzenia kultury politycznej w PE, preferującej negocjowanie wszystkich ze wszystkimi, bez sztywnych koalicji i struktur.

Powyższe stanowisko zestawione z wynikami analizy ilościowej wskazującymi na realne korzyści współpracy polskich i niemieckich posłów ukazuje, iż **potencjał tej współpracy nie jest wykorzystywany** może dojść do **utracenia pozycji polskiej delegacji w Parlamencie Europejskim w EPP wypracowanej w ostatnich latach**.

Wstępne wyniki badań wskazują również na **duże rozbieżności pomiędzy polskimi i niemieckimi deputowanymi** w rozumieniu własnej roli w Parlamencie Europejskim, definiowaniu interesu narodowego, co wskazuje na potrzebę kontynuacji badań metodą dyskursu, który obecne badanie nie przewiduje ze względu na swój pilotażowy charakter.